

Az ifjúság helyzetéről

Milyen kép él ma társadalmunkban az ifjúság helyzetéről? Mindenekelőtt egy általános jellegű, mely viszont úgy tűnik, mintha túl független lenne a mai magyar társadalom egészét érintő gondoktól. Jó néhány olyan, központi jelentőségű kérdés, mint például a fiatalok önálló életének kezdete, beilleszkedésük nehézségei, a közoktatás súlyos gondjai — tanulócentrikus helyett teljesítményközpontú iskolával, a pedagóguspálya közismerten alacsony presztízsével és ezzel (is) összefüggő elnökesedéssel, az állandó kísérletezéssel, a szakmunkásképzés elégtelenségével — egytől-egyig az ifjúságra irányítják a közfigyelmet. Akárcsak az az elgondolkodtató vélekedés is, miszerint a fiatalok munkába állása csak mennyiségileg megoldott, s a pályakezdők anyagi megbe-

csülésében gyakran túl nagyok a különbségek. A sport, a művelődés és a szórakozás ennél a réteg-nél igen hangsúlyos szerepet kap, a tennivalók éppen ezért égető fontosságúak. Hiszen a „szabad idő kedvezményei” egyelőre csak egy szűk kört érintenek, a KISZ szerepe pedig bizonyos módszerekben vagy az érdekvédelemben időnként egyáltalán nem megfelelő, jelentős az elburokratizálódás veszélye is. Az Állami Ifjúsági Bizottság tevékenysége esetenként ugyancsak nem eléggé hatékony.

Az MSZMP ifjúságpolitikájában a jövőben a nyitottabb, kötetlenebb formák érvényesülnek majd, a KISZ-nek pedig egyaránt erősíteni kell mozgalmi és hatásköri feladatait. A közoktatás fejlesztése a társa-

dalom alapvető érdeke, az országgyűlés által elfogadott oktatásfejlesztési program, és a két évvel ezelőtti oktatáspolitikai határozat szellemében.

Az ifjúság társadalmi helyzetéről és ezzel összefüggésben a párt feladatairól az MSZMP KB a közel-múltban vitaanyagot bocsátott ki. Az aktív értekezletek tapasztalatairól, a szegedi párttagok véleményeiről és javaslatairól tartott ülést e kérdések kapcsán tegnap, kedden délután Oláh Miklósnak, a városi pártbizottság titkárnak elnöklétével az MSZMP szegedi bizottsága mellett működő ifjúságpolitikai bizottság az ATIVIZIG ifjúsági klubjában, Oláh István, a pártbizottság munkatársa foglalta össze az ifjúság helyzetéről a szegedi kommunisták észrevételeit.

Rosszindulatú betegségről — indulatok nélkül

2. Csak szépséghiba?

...a rák megelőzésének legjobb módja az általános, teljes egészség gondos megőrzése.” (Szent-Györgyi Albert)

Aligha tud róla mindenki: ha csak egy egyszerű fogtömés miatt ülünk is be a fogorvosi székbe, a szakember nyaktól fölfelé alaposan megvizsgál bennünket. Ezzel a „blick diagnózissal” számos esetben fedeztek föl az orvosok daganatos megbetegedést is.

A SZOTE fogászati és szájbélszervi klinikáján különösen az utóbbi 20 évben foglalkoznak a daganatos betegek kezelésével, hat esztendeje Csongrád, Bács-Kiskun, Békés és Szolnok megye beutaltjait fogadják. Az arcon és a szájüregeben levő elváltozásokról, ezek jellegzetes tüneteiről, a gyógyítás módjáról dr. Tóth Károly egyetemi tanár és dr. Kovács Adam docens tájékoztatott. Tapasztalatuk szerint, ha a betegek meghallják azt a szót: daganat, rögtön a legrosszabbra gondolnak. Márpedig ezek nagy hányada teljes biztonsággal gyógyítható, bizonyos részük meg is előzhető. Ehhez azonban az szükséges, hogy ki-ki forduljon orvoshoz, ha valami szokatlan jelet fedez föl magán. Az arc és a száj területe ellenőrizhető. Nap mint nap belenézünk a tükörbe, borotválkozásakor, sminkeléskor könnyen föl-tűnhet a legkisebb elváltozás is. Sajnos, az emberek nem tulajdonítanak jelentőséget annak, ha arcukon barnás, lencse- vagy barnaságú folt, anyajegy jelenik meg. „Csak szépséghiba!” — legyintenek. Márpedig ezt mielőbb meg kellene mutatni a szakembernek, mert az efféle elváltozásokból daganat fejlődhet ki. Ugyancsak gyanús a szájon kialakuló aprócska pörk, az arcon, az alsó vagy felső ajkon keletkező hámló, gyöngyülő sebnék tűnő pirosas folt is. Nem szabad elhanyagolnunk a szájüregeben észlelt rendellenességeket sem. Orvosnál a helyünk, ha foghúzás után nem gyógyul be a seb a szokott időn belül (7-10 nap). De a nyálkahártyán, a szájüregeben, a nyelven, a nyelv alatt észlelt fekélyt is azonnal meg kell mutatnunk a szakembernek. Valamennyi betegség ebben a stádiumban gyógyítható, és meg lehet előzni a súlyosabb szövődeményeket is. Minél korábban kerül az ember az orvoshoz, annál egyszerűbb a kezelés módja. A kezdődő bőr- és ajkádaganatokat fagyasztással tüntetik el: egy —90—180 Celsius-fokos szondával előlik a rosszindulatú sejteket. Ugyanezzel a módszerrel ambuláns kezeléssel gyógyíthatók a nyelven keletkezett érdaganatok is. A

szájnyálkahártyán, a nyelven, az ajkon feltűnő, le nem törölhető fehéresen elszarusodó elváltozással is azonnal orvoshoz kell fordulni. Még a súlyosabb esetek, az álcsonban, a nyálkahártyán hátul jelentkező daganatok is gyógyíthatók műtéttel, gyógyszeres és sugárkezeléssel. Egy ilyen operáció alkalmával ma már arról is gondoskodnak a sebészek, hogy a megmentett beteg ne aszociális lényként élje tovább életét; egyúttal olyan protézist helyeznek el a szájüregeben keletkezett űrbe, amely eltünteti a műtét okozta kellemetlen változásokat. Tóth professzor megemlített egy ilyen tíz éve műtött betegét, aki a napokban is mosolyogva köszönt rá a Kárász utcán... Elmondta ugyanakkor azt is, hogy a betegek ödzködnek ekkora műtétől, csak az egyik oldalt látják, azt, hogy esetleg elveszítenek valamit, de hogy cserébe visszanyerik az életet, arról elfeledkeznek. Így volt ezzel úgy tíz esztendője, az akkor 67 esztendő T. bácsi is: nem akarta aláírni, hogy beleegyez a műtétbe. Aludt rá egyet, aztán azt mondta: „Meggondoltam magam. Inkább egy szemmel itt a földön, mint kettővel a koporsóban.” Azóta fél szemmel látja a világot szemüveg mögül... A szájüregdaganat öt százalékat teszi ki a világon előforduló rákbetegségeknek. Délkelet-Ázsiában, Indiában azonban elérí az 50 százalékot. Az okokat kutatva következtetni lehet az effajta betegségek kiváltó okaira is. Ezeket a vidékeken ugyanis szokás, hogy az úgynevezett bételt oltott mésszel, dohánynyál keverve rácsékálják. Ahol ezt a dióféle termést tisztán, magáiban rágják, ott a daganatos

megbetegedéseknek csak öt százaléka a szájüregrák. Nem kétséges hát a dohány hatása. Földművesek, tengerészek között gyakoriak az ajkon mutatkozó elváltozások: ezeket a napfény káros sugarainak tulajdonítják.

Cigarettafüstnek, napsugárnak valamennyien ki vagyunk téve. Apró pörk, anyajegy, vagy egy kis pötty meg-megjelenik arcunkon. Legtöbbször — helyesen — oda se figyelünk. A makacs jeleket azonban ne hanyagoljuk el: mutassuk meg orvosnak. Valaki azt kérdezte, érdemes egyáltalán? Akkor már nem késő? Az esetek nagy részében megnyugvást nyújt a diagnózis, már ez is megéri a fáradságot. Ha a szövettani vizsgálat mégis azt állapítja meg, hogy baj van, vigaszt az nyújthat, hogy az idejében elkezdett kezelés gyógyulást eredményez. Spontán javulásra itt nem lehet számítani, az életben maradáshoz csak orvosi beavatkozás segíthet hozzá a beteget.

A klinikán jártamkor 60 éves férfit készítettek elő a műtéthez. Elmondta, jó egy évvel ezelőtt vette észre először, hogy szája szélén pici seb keletkezett. Nem törődött vele, várta, majd csak elmúlik. Egy hónapja azonban rohamos növekedésnek indult a parányi seb. Szerencsére a beteg nem hagyta annyiban: fölkereste körzeti orvosát, aki kétsédelem nélkül beutalta a szegedi klinikára. A férfi önmaga iránti felelősségérzete, a körzeti orvos „blickdiagnózisa”, szakmai lelkiismerete az életmentő beállítások kezébe adta a beteget — még idejében.

Chikán Ágnes
(Folytatjuk.)

Nők tanácskozása

Kedden ülést tartott a Magyar Nők Országos Tanácsának Elnöksége Budapesten, a testület székházában. Duschek Lajosné elnöklétével megvitatták: a munkaidő-beosztásnak és a foglalkoztatásnak milyen újabb formáit lehetne alkalmazni. A résztvevők elmondták: az MNOT munkabizottságának a főleg nőket foglalkoztató üzemekben, vállalatoknál szerzett tapasztalatai szerint egyes területeken a munka jellege, szervezete az igényelné, hogy több dolgozót foglalkoztassanak rész munkaidőben. Célserű lenne szélesebb körben alkalmazni a rugalmas és az osztott munkaidő rendszerét, valamint a bedolgozást, a munk-

aköri megosztást, vagyis mindazokat a foglalkoztatási formákat, amelyek kedvezőek mind a dolgozóknak, mind a munkáltatóknak, a társadalom számára, és elősegítik szociálpolitikai, népesedéspolitikai céljaink elérését. Iparágánként kellene kialakítani a foglalkoztatást, a munkaidőformák új modelljeit, és szükséges lenne a rugalmas munkaidőrendszer jogi szabályozása is.

Az ülésen elfogadták a hazánk felszabadulása 40. évfordulójával és a 75. nemzetközi nőnappal kapcsolatos ünnepségek előkészítésének tervét. Eszerint összekapcsolják a két jubileum ünnepségeit, és a következő évben befejező

Munka- és üzemszervezőket képeznek

A mezőgazdasági nagyüzemekben, ahol korszerű munka- és üzemszervezési módszereket alkalmaznak, egyre nagyobb szükség van jól képzett szakemberekre. A MEM mérnök- és vezető-továbbképző intézetében össze-új típusú tanfolyamokat indítanak.

Másfél éves tanulmányi idővel felsőfokú szervezőképző tanfolyamok kezdődnek; ezekre azok kérhetik felvételüket, akik legalább két évet szervezői munkakörben dolgoztak, Nemcsak felsőfokú, hanem középfokú végzettséggel rendelkezők is felvesznek. Az intézetben felső szintű közgazdasági-kereskedelmi vezetőképző tanfolyamot is szerveznek egyéves tanulmányi idővel. A hallgatók a tanfolyam eredményes elvégzése után pénzügyi, értékesítési és kereskedelmi szakosítás szerint kapnak bizonyítványt.

18 országból 120 résztvevővel

Nemzetközi tudományos konferencia a szteroidokról

A Magyar Kémikusok Egyesülete szervezti a nemzetközi tudományos konferenciát a szteroidokról. A konferencia programjában a legkorszerűbb, legnagyobb hatékonyságú analitikai módszerek ismeretetésére is sor kerül.

A csütörtökig tartó konferencián mintegy 80 előadás hangzik el. A szakterület legkiemelkedőbb képviselői — angol, finn, holland, magyar, NDK-beli és svéd tudósok — hat planáris előadásban számolnak be kutatási eredményeikről. A csaknem 120 résztvevő között — a magyar szakembereken kívül — 18 országból érkezett kutatók is jelen vannak a tudományos tanácskozáson.

A három évvel ezelőtt, Egerben megrendezett 1. nemzetközi szteroid-analiti-

kai szimpoziomhoz hasonlóan, ezúttal ismét a szteránvázis vegyületek mennyiségi elemzésével kapcsolatos módszertani kérdések állnak az előadások középpontjában. Fő témák: a nemi tevékenységet, valamint az anavacsere-folyamatokat szabályozó szteroidhormonokat, fogamzásgátlókat, szív-működésre ható szteroidokat tartalmazó érvagyerek minőség-ellenőrzése; szteroidhormonok epesavak meghatározása biológiai mintákban. A konferencia programjában a legkorszerűbb, legnagyobb hatékonyságú analitikai módszerek ismeretetésére is sor kerül.

A szimpoziom anyagja megjelenik az Akadémiai Kiadó gondozásában. Advances in Steroid Analysis '84 címmel.

Hogy áll a színház?

Jövő karácsonyra készülne el — A művészeti tanácsadó ülése

A színházbarátok bizonyára jól emlékeznek még rá, 1978 tavaszán zárták be az épületet, mely azóta tartós rekonstrukció alatt áll. A városi tanács vb 1980 februárjában hagyta jóvá a tervet, mely három tömbre terjed ki: a közönségforgalmi, a nézőtéri, illetve a színpadi részre. Ezek fontos új tulajdonságaiból néhányat.

Megszűnik például a lépcsőházi labirintus, az emeltek közvetlenül megközelíthetők minden szinten. Viszonylag minimális átalakításokra kerül sor a nézőtérben, a kényelmesebb ülőhelyekből kevesebb lesz, a korábbi 856-tal szemben 750. Változnak a színpad eddigi méretei, a 256 négyzetméteres felület 395-re növekszik, alaposan kibővítik a zsinorpadlást a hátsó színpad belmagassága azonos lesz a belső színpadéval. A fődémcsere révén az üzemi szárnyakon egy-egy új szintet alakítanak ki teljes egészében kicserélik a színpadgégeket. Részben a 13 méteres átmérőjű forgószínpad alatt húzódik majd a süllyeszthető zenekari árok. Ami a költségeket illeti, 1980-ban még 270 millió forinttal számoltak, am azóta emelkedtek az építőipari árak, így a jelenlegi összeg 450 millió. Jó hír, hogy a szerkezetépítés már idén novemberre befejeződik. Eddig elkészültek többek között a lépcsőházak, a vasbeton szerkezetek, fölépítették a tartópilléreket, hamarosan befejezik a homlokzatok kialakítását is. A teljes színpadi tetőszerkezet

októberre már áll, ekkor vonulnak föl a színpadgépészek, s jövő februártól mintegy három hónapig dolgoznak majd a süllyeszthető berendezéseken. A tervek szerint jövő karácsonyra fejeződné be az építkezés, melynek menetében körülbelül egyéves a lemaradás. Folyamatosan 120-an dolgoznak a színház rekonstrukción, három éve lenvél vendégmunkásokat is foglalkoztat a generálkivitelező DELEP, hozzájuk hamarosan 40 jugoszláv társul.

Hozzávetőlegesen a régi nagyságrendjében kapja hát

vissza a város közönsége a színházát, melynek műszaki átadása után természetesen még időt kell hagyni az úgynevezett beüzemelésre — mondta tájékoztatójában tegnap, kedden Csanádi Géza, a városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője, a megyei tanács vb mellett működő művészeti tanácsadó testület ülésén. A testület — Szabó G. Lászlónak, a megyei tanács elnökhelyettesének vezetésével — két rövid kanavász alapján a művészetkritika néhány általános jellemzőit is megvitatatta, helyi példákkal.

Elhunyt Ferencsik János

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy Ferencsik János főzeneigazgató, kétszeres Kossuth-díjas, kiváló művész, életének 78. évében, hosszas szenvedés után, június 12-én elhunyt. Temegetése június 25-én, 13 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Művelődési Minisztérium, Magyar Állami Operaház, Országos Filharmónia, Magyar Zeneművészek Szövetsége, Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

A magyar és a nemzetközi zenei élet kiemelkedő egyénisége, számtalan nagy sikerű zenei alkotás tolmácsolója 1907. január 18-án született Budapesten. A Nemzeti Zenedében zeneszerző és orgonát tanult, majd 1927-ben az Operaházhoz került, ahol három évig korrepetitorként működött. Itt abban az időben sorra megfordultak a század első felének nagy karmesterei, Toscanini, Bruno Walter, Furtwängler, s tőlük tanulhatta a mesterség műhelytitkait: miként kell a nagy klasszikusokat, Bachot, Mozartot, Beethovent vagy Haydnt tolmácsolni. Tehetségére már korán felfigyeltek, s egyre több önálló karmesteri feladatot kapott. A hazai sikerek híre hamarosan a határokon túlra is eljutott. 1930-31-ben a Bayreuth-i Ünnepi Játékok asszisztenseként munkálkodott. Ettől kezdve gyakran lépett fel Európa és Amerika hangversenytermeiben. A felszabadulás után három év telen át az Állami Operaház első karmestere, s haláláig az Operaház és az Állami Hangverszenekar

főzeneigazgatója. Felsőrehatatlanul sok művet vezényelt, és tanított be munkássága során. Gluck Orfeuszától Wagner Trisztánjáig, Erkel Ferenc Bánk bánjától Muszorgszkij Hovancsinájáig, Beethoven Fideliojától Mozart Figarójáig több ezer hazai és külföldi előadás reprezentálta művészetét.

A kritika szerint az utóbbi években érkezett el teljes művészi nagyságához, a végős beéréshez. Ő volt Bartók és Kodály műveinek leghívatottabb tolmácsolója. Eről, s művészi ars poeticájáról egyszer így nyilatkozott: „Tulajdonképpen két nagy magyar komponista, Bartók és Kodály, meg a bécsi klasszikusok állnak legközelebb hozzám”. Ferencsik János Szegeden is több nagy sikerű koncertet dirigált. Ő vezényelte az Állami Hangverszenyekart 1959 nyarán, a Szegedi Szabadtéri Játékok fölújításakor, de Kodály Zoltán egyik szegedi látogatásakor is emlékezetes hangversenyen dirigálta a színházban a szegedi zenekarnak, kórusnak a mester Psalmus Hungaricus-át. Az ÁHZ-vel gyakran turnézott itt filharmóniai rendezvényeken. Csodálatos előadásainak emlékeit sok hangfotó őrzi, közülük több nemzetközi díjat kapott.

Élete során számos kitüntetéssel ismerték el érdemeit. Kétszer — 1951-ben és 1961-ben — Kossuth-díjjal jutalmazták, megkapta a Munka Erdemrend arany fokozatát. 75. születésnapján pedig a Magyar Népköztársaság rubinokkal ékesített Zászlórendjét.

(MTI)